

Dolda pärlor bakom stängda dörrar

JAG SATT OCH lyssnade till en student som redovisade sitt fältstudiearbete hos en organisation i Betlehem. Vi i Bilda hade ett samarbete med högskolan och studiecentret i Jerusalem hade hjälpt till med kontakter för praktikplatser.

När hon slutade sin redogörelse lade hon till att hon måste få säga något personligt. Så kom hennes berättelse. Född i Sverige. Föräldrar som kom från flyktingläger i Libanon, med palestinska rötter. Beroende på vem hon talade med under fältstudierna, och hur mycket de visste om hennes bakgrund, bemöttes hon olika. När man insåg att hon hade sitt ursprung i Betlehemsområdet var hon inte en främling, då var hon en av dem. Det fick henne att fundera på vem hon egentligen var. Svensk, palestinier, flykting – vad var hennes identitet, var hörde hon hemma? Var det hon själv eller den hon mötte som avgjorde?

Så kan vi alla fundera på vem jag är, vem och vad som formar mig. Kanske blir jag inte en hel person om jag inte ser de olika delar som finns inom mig, de sammanhang som påverkat mig.

Efteråt fick jag höra att framställningen inte ansågs tillräckligt akademisk, den blev för personlig. Men hur mycket vi än lär oss – måtte vi aldrig glömma empatin, viljan att förstå den vi möter och deras sammanhang! Kunskap är viktigt, att lära är att leva, sägs det. Om jag få bli from och använda Kärlekens lov blir det så här: "Om jag har hela kunskapen...men saknar kärlek, är jag ingenting".

Under mina resor och min tid i Israel och Palestina har jag lärt mig mycket. Jag har läst en del, lyssnat på föreläsningar, besökt historiska, kulturella och religiösa minnesmärken. Men framför allt har jag mött människor, som ger liv åt det andra jag lärt mig.

Foto: Lars-Inge Claesson

I Jerusalem finns många portar. Som den lilla bruna porten vid Christian Quarter Road. Innanför döljer sig en vacker trädgård.

Och ju mer jag lär mig, desto mer inser jag hur lite jag kan. Det finns alltid mer att lära, nya dörrar att öppna. Ibland är det svårt, dörrarna är tröga, kanske knarrar de. Ibland glider de upp lätt och ljudlöst. Vad som finns innanför kan vi bara ana innan vi går in.

I Jerusalem finns många portar. Vem har lagt märke till den lilla bruna porten vid Christian Quarter Road? De flesta ser den inte. Men innanför finns en vacker trädgård och en gammal vacker kyrka till Johannes Döparens minne. Bakom andra portar gömmer sig andra pärlor.

Jag hoppas att våra resor ska vara bildningsresor, där både kunskap och medkänsla finns. Dörrar som öppnas till nya kunskaper och nya möten. En vilja att lära mer om andra, men också en vilja att lära mer om sig själv. Så ser vi fram mot att planera för nya resor, när restriktioner börjar lätta.

Lars-Inge Claesson
Direktor

Våldsamma sammanstötningar

Under våren har läget varit spänt i Jerusalem, med flera våldsamma sammanstötningar. I slutet av april förekom våld mellan den israeliska anti-arabiska rörelsen Lehava och palestinska grupper.

I samband med påskfirandet för de ortodoxa kristna var den militära närvaron stor, till och med i Gravkyrkan, vilket många kristna reagerade starkt emot.

Oroligheterna eskalerade i början av maj, bland annat i samband med att ett domstolsbeslut skulle offentliggöras om evakuering av palestinier från ett område i Östra Jerusalem.

Detta sammanföll i sin tur med den så kallade Jerusalem-dagen då många israeler firar att Israel tog kontroll över hela Jerusalem i kriget 1967. Firandet brukar resultera i våldsamma sammanstötningar, vilka i år var mer omfattande än på länge.

När Jessica Lindberg Dik, som arbetar för ACT Svenska kyrkan i Jerusalem kommenterade situation i TV4 Nyheterna beskrev hon den som otrolig spänd.

– Detta har varit den värsta veckan under de fyra år som jag har bott och arbetat här, sa hon till TV4.

Intensiva strider mellan Israel och Hamas i Gaza har sedan brutit ut.

Precis när detta brev ska skickas för tryck nås vi av meddelandet om vapenvila efter en dryg veckas raketbeskjutningar och flyganfall.

Politisk osäkerhet

Den politiska utvecklingen är ytterst oklar, både på den israeliska och palestinska sidan.

I Israel har ett försök gjorts att skapa en regering med partier med vitt skilda uppfattningar om det mesta.

Oppositionsledaren Yair Lapid ska försöka pussla ihop en regering med stöd av vänstergrupper, bosättare, islamister och liberaler. Om han misslyckas blir det nyval i Israel, det femte på mindre än tre år.

I Palestina har president Mahmoud Abbas beslutat att ställa in det palestinska valet med motivering att palestinerna i Östra Jerusalem förhindras av Israel att delta.

Många bedömare menar att det egentliga skälet är en oro för att hans eget parti Fatah ska förlora valet mot Hamas.

Första pris i fototävling

Marianne Johansson som deltog på en av Bildas studieresor vann första pris i Huskvarna fotoklubbns tävling om årets bild. Den är tagen i Jaffaporten, alldeles vid SCSC.

Motiveringen var. "En poetisk bild som inbjuder till tankar, fotograferat med en väl avvägd komposition och allt i en dämpad färgskala. Ett intressant ljusinsläpp skapar ytterligare intresse och lyfter motivet mästerligt."

Lärare om att resa till Israel och Palestina

Kunskapen sätter sig i kroppen

Varför arrangera en studieresa till Israel och Palestina för lärare eller elever? Frågan ställs till tre lärare som alla varit med om att ordna sådana resor, och svaren kommer snabbt. Vår egen historia, säger en. Vår egen samtid, en annan. Det är praktiskt och nära, konstaterar en tredje.

Text: Magnus Stenberg

Vi möts till ett digitalt samtal, vilket onekligen är praktiskt eftersom vi befinner oss i Falun, Kalmar, Malmö och Stockholm.

Åsa Gårdbro är lärare på den personalägda gymnasieskolan Falufri. Angela Lindén är också gymnasielärare, på Polhemskolan i Lund. Hon har under flera år även arbetat med utvecklingsfrågor i Israel och Palestina, med inriktning på kvinnors rättigheter. Bosse Hellström i Kalmar har en lång yrkesbana som gymnasielärare bakom sig men arbetar sedan flera år på Globala skolan, ett av Universitets- och högskolerådets program för att erbjuda kompetensutveckling för lärare kring globala frågor och internationellt samarbete.

Alla tre har följande ganska speciella erfarenheten gemensam. Att stå i en främmande stad, i ett annat land, med en grupp människor framför sig som med stora ögon tittar på en och undrar – "Vad händer nu?". Vid få tillfällen är ledaren så efterfrågad men också utsatt som under en gruppresa.

De har alla varit ledare för studieresor till Israel och Palestina, i vissa fall för lärare, i andra med gymnasieelever. Och även om det är ett uppdrag som ibland kan kräva starka nerver är de fullkomligt överens: Att få vara med om en sådan resa är en fantastisk upplevelse, för individen och för gruppen.

Men också därför att det ger möjligheter för ny kunskap och nya insikter att verkligen landa. "Kunskapen sätter sig i kroppen", som någon säger.

Men varför just Israel och Palestina?

– Det är många i Sverige som har sina rötter i Mellanöstern, konstaterar Bosse. Därför betyder det mycket att människor härifrån får komma dit och möta verkligheten där.

– Dessutom, fortsätter han,

Bosse Hellström

är det mycket av vår historia som har starka influenser härifrån, inte minst när det gäller religion och kultur. Det är något som påverkat och påverkar oss alla.

De tre har alla deltagit i utbildningsträffar för reseledare som Studieförbundet Bilda ordnar. Eller resepedagoger, som är den korrekta termen. Alla Bildas resor till Israel och Palestina är studieresor, oavsett vilka deltagarna är. Den som leder resan har som pedagog till uppgift att underlätta förståelsen av vad man är med om, erbjuda perspektiv och sammanhang, och inte minst att hålla samman gruppen och ge möjlighet

till gemensamma reflektioner kring det man är med om.

Åsa har under flera år rest med elever i gymnasiets årskurs tre. Resan utgör en del av Falufris internationella profil och har fokus på frågor som rör mänskliga rättigheter.

Åsa Gårdbro

Förberedelser

Eleverna förbereder sig under lektionstid i skolan, men också genom att delta i en studiecirkel utanför skoltiden. I den senare delen finns lärarna med bara i bakgrunden och eleverna får ta ett större ansvar.

– Förberedelserna är oerhört viktiga, konstaterar Åsa. Det är viktigt att läsa in sig på de frågor som vi kommer att arbeta med under resan, i vårt fall mänskliga rättigheter. Men också om religion, historia och den nutid som vi kommer att möta.

Angela har lett studieresor för lärare, och håller med. Förberedelserna är viktiga. Men det kan vara en utmaning att förbereda en studieresa för lärare som

Angela Lindén

själva undervisar i religion och historia, eftersom de från sin utbildning och yrkesroll redan vet mycket.

– Utmaningen blir att komma människor nära, i förberedelserna genom att till exempel läsa skönlitteratur

och se film tillsammans. Under resan genom att möta människor och ta del av deras livssituation. Den teoretiska kunskapen, som lärarna kanske redan har, får därmed kött och blod och drabbar en på ett djupare plan, säger Angela.

Bosse hakar på.

– Förberedelserna handlar inte bara om att läsa in sig på förhållandena vi kommer att möta under resan, utan också att reflektera tillsammans över vilka vi själva är. Varifrån kommer våra

värderingar? Varför reagerar vi som vi gör på det vi möter?

Men är det inte riskfyllt att resa med en grupp till ett konfliktområde som Israel och Palestina?

De tre har mött frågan många gånger. Självklart från dem som ska delta i en resa. Men när det gäller resor för elever, naturligtvis även från föräldrarna.

Oron är naturlig och måste tas på allvar, konstaterar de tre. Den typen av frågor kommer upp tidigt i förberedelserna och måste få ta sin tid. Alla tre har emellertid erfarenheter av att resorna kan genomföras utan egentliga incidenter.

Säkerhetsrutiner

Risker finns överallt, även hemma. Och de största riskerna under en resa utomlands är nog trafiken, snarare än att bli utsatt för våld.

– Redan tidigt i förberedelserna inför en resa går vi igenom de säkerhetsrutiner som Bilda har utarbetat och delar tankar och känslor kring oro och ångslan, säger de tre nästan med en mun.

De tre har alla stora kappsäckar av minnen att ösa ur. På frågan om exempel plockar de fram det ena efter det andra. Nästan alla handlar om starka möten som resedeltagare har gjort med människor under studiebesök och seminarier. Men också av möten med varandra i resegruppen. Att bli starkt berörd tillsammans, kanske även rädd, ledsen och arg, sådant gör något med en grupp. Det gäller både för lärare som för tonåriga elever, även om det kan ta lite olika uttryck.

Nu under pandemin blir det inga studieresor för Angela, Bosse och Åsa. Men under en tid som denna är den klassiska historiska hälsningen för judar i diasporan lika aktuell för alla som längtar, drömmer och till och med planerar: Nästa år i Jerusalem!

Studieförbundet Bilda och dess studiecirkel i Jerusalem genomför sedan många år studieresor i samverkan med skolor, folkhögskolor och högskolor.

Just nu pågår förberedelser för en lärarstudieresa i samverkan med Komvux i Malmö. I framtiden planerar vi att utveckla verksamheten med fortbildningsresor för lärare.

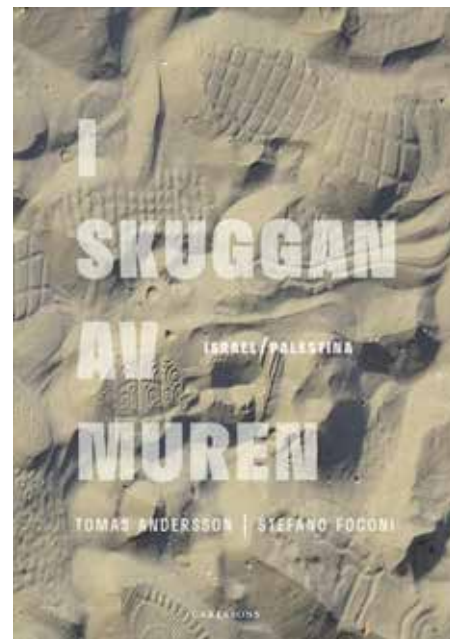

Plockat i bokhyllan

Smått och stort, brett och udda

I skuggan av muren

Tomas Andersson och Stefano Foconi har gjort många resor i Mellanöstern, och skrivit flera böcker om området. I deras nya bok, *I skuggan av muren* (Carlssons Bokförlag) får vi möta människor på båda sidor av muren. Intervjuerna, eller snarare samtalen, varvas av kapitel med fakta och historia.

Tonen i samtalen är frågande och ödmjuk, men utan att väja för de svåra frågorna som vi ofta ställs inför på våra resor. Frågorna ställs i stället på sin spets, vilket gör att jag får följa personernas tankar och får en ökad inblick och förståelse för vad som format deras situation och livsval.

Tomas och Stefano deltar också i fyra korta filmer som Bilda tagit fram, *Vi och de andra*. Det är ett studiematerial som finns tillgängligt för våra studiecirkel. Boken är ett utmärkt komplement till filmerna och ger en fördjupning av mötet med personerna i filmerna.

Trots 450 sidor är boken lättläst. Man kan lätt sitta och bläddra fram och tillbaka, läsa ett kapitel här och där, och få en ständigt fördjupad bild av situationen, beroende på vems röst man lyssnar på.

Många möjligheter till skolbesök

Listan på studiebesök inom skolvärlden som våra resegrupper fått vara med om kan göras lång. Här berättar Lars-Inge Claesson om flera av dem, och börjar med ett besök som berörde honom särskilt djupt.

Foto: Henrik Ydreberg

Min fru hade förälskat sig i de tovade krubborna hon sett på julmarknaden vid Jerusalem Hotel. Så nästa gång vi åkte till Betlehem letade vi upp Ma'an Lil Hayat, ett dagcenter för ungdomar med funktionsnedsättning, som gör krubborna.

Det här var första gången jag mötte Rami, en ung palestinsk kille. Han vågade inte gå in i rummen utan stod i dörröppningen och tittade på de andra.

Nästa gång jag var där deltog Rami i verksamheten. Senare kände han igen mig, då skulle jag sitta bredvid honom och tova.

Han har utvecklats från blyg och osäker till en glad och öppen kille. När man är med på samlingarna där ungdomarna blir sedda, lyssnade på, och där de får lära och utvecklas, i ett samhälle som ofta gömt undan dessa barn och ungdomar, känner man stor tacksamhet. Många av våra grupper har blivit berörda av detta arbete.

Specialkompetens

Lika tagna blir våra resedeltagare av arbetet på SIRA-skolorna i Betlehem och Jeriko, skolor med specialkompetens när det gäller undervisning av s k "slow-learners".

Uppställningen på morgonen, med gymnastik och flagghissning känns lite främmande för oss. Men atmosfären gör att man snart känner sig hemma.

Hit kommer också lärarstudenter från Betlehems univer-

sitet för att göra praktik. SIRA (Swedish International Relief Association) grundades för mer än 50 år sedan.

Ett stenkast från SIRA-skolan i Betlehem ligger den Gode Herdens skola som drivs av Svenska Jerusalemföreningen, som haft verksamhet i Palestina i mer än hundra år.

Majoriteten av eleverna är flickor, även om man under senare tid också tagit in pojkar. Undervisningen av flickor har tidigare varit eftersatt och därför har skolan haft stor betydelse för att stödja flickors möjligheter till högre utbildning.

Vid vårt senaste webinarium fick vi lyssna till hur undervisningen bedrivs i School for Peace, en tvåspråkig skola i byn Wahat al-Salam/Neve Shalom, mellan Jerusalem och Tel Aviv.

Där får man lära sig om båda folkgruppernas historia och man firar alla tre religionernas helgdagar. Det är inte konfliktfritt, men med en medveten pedagogik ökar man förståelsen mellan grupperna. Samma pedagogik präglar Hand in Hand-skolorna som nu finns på 7 platser i Israel.

Listan på studiebesök inom skolvärlden, som våra grupper fått vara med om, kan göras lång. Och även om det inte alltid blir som man tänkt sig, blir det ofta bra! En grupp lärare som skulle besöka Cordoba-skolan i Hebron hindrades att komma fram av militären. Men även det blev en lärdom – ett av de mest intressanta studiebesöken, som en deltagare sa!

Lars-Inge Claesson

Studieresor igen 2022

På grund av den pågående pandemin genomförs för närvarande inga studieresor. Vår nuvarande planering innebär att vi startar med studieresor i början av 2022, men planeringen kan självfallet ändras beroende på hur corona-situationen förändras, i Sverige, Israel och Palestina.